

Arkkitehtuurikutsukilpailu Silmu

Helsinki • Arvostelupöytäkirja 17.6.2020

Helsinki

VARMA

Sisällys

1. ARKKITEHTUURI-KUTSUKILPAILU	3
1.1 Kilpailun järjestäjä, tarkoitus ja luonne	3
1.2 Osanottajat	3
1.3 Palkintolautakunta	3
1.4 Kilpailuohjelman hyväksyminen	3
1.5 Kilpailuaika	3
1.6 Seminaari ja kilpailijoiden tekemät kysymykset	4
1.7 Kilpailuehdotukset	4
2. KILPAILUTEHTÄVÄ	5
2.1 Suunnittelun kohde	5
2.2 Kilpailun tavoitteet ja suunnitteluohjeet	5
2.3 Kilpailuehdotusten arvosteluperusteet	8
3. YLEISARVOSTELU	9
3.1 Kaupunkikuvallinen ja maisema-arkkitehtoninen kokonaisratkaisu	9
3.2 Arkkitehtoninen laatu	10
3.3 Toiminnallinen laatu	10
3.4 Teknistaloudellinen laatu	11
4. EHDOTUSKOHTAINEN ARVOSTELU	12
4.1 Beacon	12
4.3 Rantametsä	14
4.4 SPRING	16
4.5 uusi aalto	18
4.6 ZANDER	19
5. RATKAISU JA SUOSITUS JATKOTOIMENPITEIKSI	21
5.1 Kilpailun ratkaisu	21
5.2 Suositus jatkotoimenpiteiksi	21
5.3 Nettiäänestys yleisölle	21
5.4 Arvostelupöytäkirjan allekirjoitus	21
5.5 Nimikuorten avaus	21
Allekirjoitukset	46

Julkaisija: Keskinäinen työeläkevakuutusyhtiö Varma
Ulkoasu ja taitto: Innocorp Oy
Ilmakuvat: Kasper Garam, Kuulu Oy

HUOM! Läpileikkauskuvat ja rakennusten mittapiirrokset eivät ole oikeassa mittakaavassa.

1. ARKKITEHTUURI-KUTSUKILPAILU

1.1 Kilpailun järjestäjä, tarkoitus ja luonne

Keskinäinen työeläkevakuutusyhtiö Varma ja Stora Enso Oyj järjestivät yhteistyössä Helsingin kaupungin kanssa arkkitehtuurikutsukilpailun korkealuokkaisen toimisto- ja hotellirakennuksen suunnittelusta Helsingin Katajanokalle.

1.2 Osanottajat

Kilpailuun kutsuttiin seuraavat kuusi arkkitehtitoimistoa:

- Arkkitehtitoimisto ALA, Suomi
- Anttinen Oiva Arkkitehdit Oy, Suomi
- PES-Arkkitehdit Oy, Suomi
- White Arkitekter, Ruotsi
- Snøhetta, Norja
- Shigeru Ban Architects, Japani

1.3 Palkintolautakunta

Kilpailuehdotusten arvioinnin suoritti palkintolautakunta, johon kuuluvat:

- Ilkka Tomperi, kiinteistösijoitusjohtaja, Varma, puheenjohtaja
- Sari Raunio, kiinteistökehitysjohtaja, Varma
- Ville Hietalahti, johtaja, konsernin riskienhallinta ja Suomen kiinteistötoiminnot, Stora Enso
- Antto Kauhanen, liiketoiminnan kehityspäällikkö, Stora Enso Wood Products
- Anni Sinnemäki, apulaispormestari, Helsingin kaupunki
- Janne Prokkola, yksikön päällikkö, asemakaavoitus, Helsingin kaupunki. (kilpailuohjelman laatimisen aikana Marja Piimies, asemakaavapäällikkö, asemakaavoitus, Helsingin kaupunki)
- Marjaana Yläjääski, johtava arkkitehti, asemakaavoitus, Helsingin kaupunki

- Samuli Miettinen, arkkitehti, Suomen arkkitehti-iltojen kilpailijoiden puolesta valitsema palkintolautakunnan jäsen

Palkintolautakunnan sihteerinä toimii Ilkka Niukkanen, arkkitehti, Haahtela Yhtiöt, joka toimii myös kilpailun järjestäjän yhdyshenkilönä.

Palkintolautakunnan asiantuntijana toimivat seuraavat henkilöt tai tahot:

- puurakentamisen asiantuntija, Ramboll Finland Oy
- palotekninen asiantuntija, KK-Palokonsultti Oy
- ympäristökonsultti, Green Building Partners Oy
- akustinen konsultti, Akukon Oy
- hotellin toiminnallinen suunnittelu, CBRE Finland Oy
- kustannusasiantuntija, Haahtela-yhtiöt
- Helsingin kaupungin asiantuntijatahot: Teknistaloudellinen suunnittelu, Kaupunkikuva- ja maisemasuunnittelu, Liikennesuunnittelu

Kilpailun järjestäjät edellyttivät etteivät kilpailijat käytä yllä mainittuja tahoja asiantuntijoinaan. Palkintolautakunta voi käyttää tarvittaessa muitakin asiantuntijoita. Asiantuntijat ja kilpailun sihteeri eivät osallistuneet arvosteluun.

1.4 Kilpailuohjelman hyväksyminen

Kilpailuohjelma liiteasiakirjoineen on kilpailun järjestäjien, palkintolautakunnan sekä Suomen Arkkitehti-iltojen kilpailusihteerin hyväksymä.

1.5 Kilpailuaika

Kilpailu alkoi 12.2.2010 päättyi 18.5.2020. Koronavirusepidemian aiheuttamien hankaluuksien takia kilpailuaikaa pidennettiin 21.4.2020 noin kaksi viikkoa alkuperäisestä.

1.6 Seminaari ja kilpailijoiden tekemät kysymykset

Seminaari kilpailijoille järjestettiin 26.2.2020 Stora Enson pääkonttorissa. Osanottajina oli kaikkien kutsuttujen toimistojen, järjestäjien ja palkintolautakunnan asiantuntijoiden edustajia,

Kilpailuohjelmassa määriteltyyn määräaikaan 28.2.2020 mennessä tuli 7 kilpailutehtävää koskevaa kysymystä, joihin vastattiin sähköpostitse kaikille kilpailijoille 13.3.2020

1.7 Kilpailuehdotukset

Määräaikaan mennessä saapui kuusi kilpailuehdotusta, jotka kaikki täyttivät kilpailuohjelman asettamat vaatimukset. Ehdotukset aakkosjärjestyksessä ovat:

”Beacon”

”JUURET”

”Rantametsä”

”SPRING”

”uusi aalto”

”ZANDER”

Kaikki ehdotukset hyväksyttiin arvosteltaviksi.

2. KILPAILUTEHTÄVÄ

2.1 Suunnittelun kohde

Helsingin kaupunki on myöntänyt Varmalle kehittämisvarauksen omistamalleen maa-alueelle Katajanokalla pääkonttoritason toimistohankkeen ja muun toimitilan suunnittelua varten. Muu toimitila voi sisältää esimerkiksi hotellin ja liiketilaa.

Varausalueelle suunnitellun hankkeen tarkoituksena on toteuttaa toiminnallisesti ja teknisesti pitkäikäinen rakennus ekologisesti ja sosiaalisesti kestävästi.

Tontin osoite on Katajanokanlaituri 4 ja sen omistaa Helsingin Kaupunki. Alueen laiturirakenteet omistaa Helsingin Satama.

Kilpailualueella sijaitsee vuonna 1960 rakennettu varastorakennus. Rakennuksen hyödyntäminen tulevaa käyttöä ajatellen ei ole tarkoituksenmukaista eikä sillä ole erityistä rakennustaiteellista tai kaupunkikuvallista arvoa. Rakennus tullaan purkamaan ja materiaali kierrättämään mahdollisimman suurilta osin. Nykyisten toimijoiden toiminta on tarkoitus siirtää muualle. Kilpailualueen luoteispuolella on merikylpylä ”Allas” ja maailmanpyörä, jotka ovat määräaikaista rakenteita

Katajanokan satama on osa Helsingin Satama Oy:n satamaa. Se on Euroopan laajuisen liikenneverkon TEN-T-ydinsatama ja palvelee sekä säännöllistä, ympärivuotista Suomen ja Viron ja Suomen ja Ruotsin välistä matkustaja- autolauttaliikennettä että sesonkiluonteisempaa kansainvälistä risteilyliikennettä.

Nykyisin varausalueen rannan puolella kulkee sataman rekkareitti ja edustalla on risteilylaituri. Ranta on aidalla suljettua ISPS-aluetta.

2.2 Kilpailun tavoitteet ja suunnitteluohjeet

Kilpailun tavoitteena on:

- löytää kaupunkikuvallisesti merkittävälle paikalle kaupunkitilallisesti ja maisemallisesti korkeatasoinen sekä toiminnallisesti paikkaan sopiva ratkaisu, joka voi toimia asemakaavatyön pohjana. Ratkaisun tulee olla Helsingin historiallisen keskustan merelliseen julkisivuun ja ikoniseen näkymään sopiva, sen erityisvaatimuksiin vastaava ja paikan merkityksen huomioon ottava.
- löytää Stora Enson pääkonttorin ja hotellin toteuttamiseksi arkkitehtonisesti ja toiminnallisesti korkeatasoinen, pohjoismaista metsäsuhdetta ilmentävä sekä toteutuskelpoinen suunnitelma
- löytää yleispätevä rakenneratkaisu, joka mahdollistaa muuntaa toimintoja tarpeen mukaan ajansaatossa
- kohteen elinkaariominaisuudet tulee ratkaista optimaalisesti ja tasapainoisesti. Ratkaisun tulee olla hiilineutraali ja energiatehokas
- löytää teknisesti ja taloudellisesti toteutettavissa oleva suunnitelma.
- suunnitella rakennus pääosin puurakenteisena käyttäen Stora Enson massiivipuutuotteita ja puurakenteista toimistokonseptia.
- toimia suunnittelijan valintamenettelynä

Hankkeen kokoluokka on noin 16 000 kerrosneliometriä (k-m²). Lopullinen kerrosala määritellään asemakaavatyön yhteydessä. Edellisen lisäksi alueelle tulee sijoittaa enintään noin 60 auto-paikkaa.

Stora Enson pääkonttorin tarpeisiin toteutetaan noin 5 500 k-m² +/-10% toimistotilaa. Loput toimitalasta vuokrataan muille käyttäjille.

Hotelli sijoittuu korkeimpaan segmenttiin (110–120 huonetta) tai heti sen alapuolelle (150–160 huonetta).

Hotellin yhteyteen sijoittuu kokous- ja ravintolo- ja, wellness-tiloja, vastaanottotiloja ja varasto- ja huoltotiloja.

Hanke muodostaa Katajanokalle uutta kaupunkijulkisivua Eteläsatamanlahden suuntaan. Kohde suunnitellaan arkkitehtonisesti korkeatasoisena ja oman identiteetin omaavana hyödyntäen ainutlaatuisen paikan potentiaalia ja näkymiä meren ja Helsingin keskustan suuntaan ja suunnista. Rakennuksen korkeuden on hyvä sovittautua muodostamaan uutta rantafasadia siten, että se muodostaa podestin Katajanokan vanhalle kattomaailmalle.

Katutaso ja rannan ympäristö tulee suunnitella jalankulkijan näkökulmasta mielenkiintoiseksi ja viihtyisäksi osoittamalla kiinteistön kivijalkaan liiketilaa tai muuta avointa katutasoa aktivoivaa toimintaa. Julkisivujen jäsentelyn ja yhteyksien tulee tukea laadukkaan kävely-ympäristön kehittämistä Eteläsataman alueella. Tavoitteena on, että rekka-liikenne siirretään rannan ja rakennuksen välistä pois. Kilpailualueella rakennuksen ja rannan väliin tulee osoittaa yleisen jalankulun yhteys. Sataman rekkaliikenteeltä vapautuvaa tilaa voi hyödyntää myös terassialueena, joka tukeutuu rakennuksen kivijalkaan.

2.3 Kilpailuehdotusten arvosteluperusteet

Ehdotusten arvostelussa tullaan kiinnittämään huomiota kaupunkirakenteellisten, toiminnallisten, esteettisten, teknisten ja taloudellisten vaatimusten tasapainoiseen ratkaisuun. Kokonaisratkaisua ja sen kehityskelpoisuutta pidetään tärkeämpänä kuin osaratkaisujen tai yksityiskohtien virheettömyyttä.

Arvostelussa kiinnitetään erityistä huomiota seuraaviin tekijöihin:

A. Kaupunkikuvallinen ja maisema-arkkitehtoninen kokonaisratkaisu

1. Kaupunkikuvallinen laatu: arkkitehtoniset ja maisemalliset vaikutukset Helsingin siluettiin ja Katajanokan laiturin rakennettuun julkisivuun
2. Suhde olemassa olevaan Eteläsataman alueen ympäristöön, erityisesti rakennuksen korkeus- asema suhteessa kansallismaisemaan sekä paikan olemuksen harmoninen huomioiminen
3. Alueen identiteettiä vahvistavat ja luovat ratkaisut
4. Vetovoimaisen kaupunkitilan ja kaikille kaupunkilaisille avoimen kävely-ympäristön sekä sisä- ja ulko-oleskelutilojen muodostaminen

B. Arkkitehtoninen laatu

1. Rakennuksen ulkoarkkitehtuurin ja miljöö- n laatu
2. Pääkonttorin ja hotellin identiteetti
3. Toimintoja tukeva arkkitehtoninen ratkaisu ja massoittelu
4. Katutila ja katutaso- n luonne

C. Toiminnallinen laatu

1. Toimisto-osuuden toiminnallinen laatu
2. Hotelliosuuden toiminnallinen laatu
3. Yhteistilojen toiminnallinen laatu
4. Ulkotilojen toiminnallinen laatu: luontevat jalankulun reitit, katutaso- n aktivoiminen, jalankulkijan näkökulma sekä autoliikenteen ja raskaanliikenteen järjestelyiden integroiminen osaksi laadukasta kävely-ympäristöä

D. Teknistoloudellinen laatu

1. Ratkaisun toteuttamiskelpoisuus, tehokkuus ja kokonaistaloudellisuus
2. Ratkaisun hiilineutraalisuus, energiatehokkuus ja kestävä- n kehityksen mukaiset ratkaisut sen elinkaaren aikana
3. Puurakennejärjestelmän innovatiivinen soveltaminen

3. YLEISARVOSTELU

Eteläsataman merkittävään kansallismaisemaan suunniteltava rakennus on arkkitehdilta suurta taitoa ja ymmärrystä vaativa tehtävä. Suunnittelutehtävän poikkeuksellista vaativuutta kulttuurihistoriallisella arvolla ladatulle alueelle lisäävät meri-ilmaston ja pohjarakentamisen haasteet. Tehtävän lähtökohdan perustuessa nykyaikaiseen puurakentamistekniikkaan ja käyttäjän muuttaessa uusiin tiloihin Alvar Aallon suunnittelemista ikonisista tiloista, on rima asetettu niin korkealle kuin kansallisesta asteikosta löytyy mittaa.

Nykyarkkitehtuurin, kuten kaikkien aikojen arkkitehtuurien tehtävänä, on kurottaa vielä määrällisiä tarpeita kauemmaksi, etsiä merkitystä erityisesti ajan olemukseen, ilmaista elämän ihanteita ja ylevimpiä tavoitteita. Tätä tehtävää arkkitehtuuri harjoittaa kaiken tasoissa kohteissa arjen rakennuksista julkisimpiin rakennuksiin. Arkkitehtuurin säilyessä rakennustekniikan ja rakennustaiteen symbioottisena liittona, sen keinot ovat on sidottu ja materiaaliin ja fyysiseen todellisuuteen. Parhaissa ehdotuksissa rakennus on kudottu osaksi Katajanokan ja Kauppatorin alueen rakennettua ympäristöä ja sovittautuu Helsingin Empire-keskustan merijulkisivun jatkoksi. Kokonaismassoittelun ja yksityiskohtien tasolla osoitettu sympatia ympäristöä kohtaan on ansainnut ehdotuksille arvoa osana naapurustoa. Uuden rakennuksen tehtävänä on jatkaa tasapainoisesti kaupunkikuvaa kehittäen luontevasti sen toimintaa ja houkutella kaupunkilaisia laajentuvan keskustan piiriin.

Työn tilojen muutos on ajankohtainen ja vaikuttaa rakennettuun ympäristöön. Jatkuvan purkamisen kierteen välttämiseksi rakentamisen tulee yhä painokkaammin rakentaa kestävien periaatteiden varaan ja kunnioittaa menneiden sukupolvien parhaita tuloksia. Toiminnallisen ja rakenteellisen joustavuuden vaatimus edellyttää investoimista rakennuksen elinkaaren pohjalta määritettävään

laatuun. Ehdotusten kestävimmat toiminnalliset ratkaisut perustuvat muunteluun, joka on mahdollista toteuttaa rakennusten perusmuodon ja sitä tukevan rakennejärjestelmän puitteissa. Hyvään tilojen mitoittamiseen ja selkeään tilajärjestykseen perustuvat ratkaisut ovat kilpailussa osoittautuneet myös parhaaksi lähtökohdaksi arkkitehtuurin muotokielelle.

Kilpailun kaikki 6 ehdotusta edustivat korkeaa tasoa. Tehtävän vaikeutta osoittaa, että kaupunkikuvallisen äänensävyyn, arkkitehtonisen ilmeen, toiminnallisuuden ja teknisen laadun ja muuntojoustavuuden synteesi onnistui täydellisesti vain ehdotusten ehdottomassa kärjessä. Jatkosuunnittelun haasteita jää luonnollisesti edelleen kehitettäväksi, mutta kilpailun kärjen edustama taso saavuttaa kilpailulle asetetut tavoitteet erinomaisesti. Kilpailu oli onnistunut ja täytti hyvin sille asetetut tavoitteet.

3.1 Kaupunkikuvallinen ja maisema-arkkitehtoninen kokonaisratkaisu

Kaupunkikuvallisina arviointikriteereinä olivat kiteyttäen ehdotusten vaikutukset kaupungin siluettiin ja merelle aukeavaan julkisivuun sekä muodostuvaan uuteen kaupunkitilaan sekä suhde ympäristöön ja sen rakennuksiin.

Ehdotukset lähestyivät tehtävää vaihdellen hyvin pidättyväisestä ja toteavasta ilmeestä rohkeaan ja voimakkaasti muotoiltuun rakennukseen. Parhaaksi tulokseksi seuloituivat ehdotukset, jotka pidättäytyivät suurista eleistä, mutta toivat perustellusti persoonallisen lisänsä kaupunkikuvaan teemoja ja materiaaleja ympäristön lähtökohdista ammentaen.

Arvioinnissa painotetiin sitä, kuinka hyvin ehdotukset säilyttävät vetovoimansa. Tämä onnistui palkintolautakunnan mielestä hyvin silloin, kun ehdotukset kiinnittyivät ympäröivän kaupungin korkeusasemiin, mittakaavaan, muotoihin ja yksityiskohtiin. Erityisenä tavoitteena kilpailu asettaa ehdotuksille Katajanokan rannan uuden rakennusrivistön arkkitehtuurin määrittelyn. Uutta on kestäväntöntä aloittaa tutkimatta ympärillä jo olevaa. Eteläsataman alueen arkkitehtuuri velvoittaa jatkamaan sen olennaisia piirteitä myös uudisrakennuksessa. Kilpailu osoitti, kuinka tärkeää rakennettaessa uutta kaupunkikuvaa on jatkaa sen kestävimpiä piirteitä, Kauppatorin rakennusten rauhallista korkeutta ja vaaleutta, Katajanokan talojen hillittyjä orgaanisia muotoja ja materiaaleja ja merelle ja kadulle suuntautuvien tilojen avoimuutta ja julkisten sisätilojen avaruutta.

Ehdotusten parhaita ominaisuuksia olivat näkymien rakentaminen Eteläsatamanlahden yli ja kohti kantakaupunkia. Muita ehdotusten parhaita voimavaroja olivat kävelykeskustan nykyisten reittien tukeminen ja uusien rakentaminen, katutilan ja rakennuksen hahmon jäsentäminen ympäristön mittakaavaan ja selkeiden aukiotilojen luominen. Ehdotukset kykenivät jalostamaan näitä tekijöitä onnistuneesti hieman toisistaan poikkeavin keinoin. Esimerkiksi Beacon lyhensi rakennusmassaa länsipäästä jättäen tilaa edusaukiolle, Spring sijoitti sisäänkäyntejä rakennusta kiertävän lipan alle jäsentäen samalla massaa pienempiin osiin ja Rantametsä avasi korkean keskeistilan avautumaan katutilassa kutsuvana kummallekin puolelle rakennusta.

Ehdotusten suhde ulkotiloihin erityisesti katuun ja korotetun rantalaiturin muodostaminen uutena viihtyisänä julkisena ulkotilana olivat tärkeitä arvostelukohteita.

3.2 Arkkitehtoninen laatu

Arkkitehtonista laatua arvioidessaan palkintolautakunta kiinnitti huomiota erityisesti siihen, kuinka ehdotukset asettuivat vuoropuheluun ympäristönsä kanssa ja kuinka johdonmukaisesti niiden rakennustaiteellinen identiteetti muodostui yhdesä rakennustekniikan ja toiminnan vaatimusten kanssa.

Luontevan kokonaiskonseptin löytymisen merkitys tehtävässä on ollut onnistuneiden ratkaisujen keskeinen edellytys. Tasapainoisen synteessin muodostamisen resepti on sisältänyt uutta ja vanhaa, lainauksia ja puun roolin sisäistämistä. Onnistuneissa ratkaisuissa puu on tarvinnut arkkitehtuuriksi henkistyäkseen luontevaa tukea myös muilta materiaaleilta säilyen silti ehdotusten keskeisenä voimavarana.

Suuren rakennusvolyymin jäsentäminen pienipiirteisemmäksi on tapahtunut ehdotuksissa pinnan struktuuria jäsentäen, hajottaen julkisivuja pienempiin osiin tai jakaen rakennuksen massaa eri keinoin rohkeammin visuaalisesti kappaleisiin. Pintakäsittelyn säilyttäminen yhdenmukaisena korttelin sisällä ja massan jäsentäminen osiin suhteessa toimintaan ja kaupunkirakenteeseen on tuottanut onnistuneimmissa ehdotuksissa hillityn veistoksellisia lopputuloksia. Parhaissa ehdotuksissa teemojen variointi on tapahtunut toiminnallisten ratkaisujen avulla rakennusteknisin keinoin. Ehdotusten mittakaavan käsittely oli parhaimmillaan ehdotuksissa, jotka panostivat suojaisien ja kutsuvien lähtötilojen muodostamiseen rakennusten julkisten ulko- ja sisätilojen rajalla.

Pääkonttorin ja hotellin alistuessa rakennuksen yhteisen identiteetin alle, ovat ne saaneet kokonaisuudessa toisiltaan eniten voimaa. Muuntojoustavuuden vaatimus on vaikuttanut siihen, ettei erottelua typologioihin ole kannattanut liian voimakkaasti ilmaista rakennuksen arkkitehtuurissa.

3.3 Toiminnallinen laatu

Toiminnallisen laadun avaintekijä on toimisto- ja hotellitilojen muunneltavuuden varmistaminen. Muuntelun tulee ehdotuksessa olla mahdollista elinkaaren aikana yleispätevän rakenteen avulla. Ratkaisun löytäminen on edellyttänyt konseptin rajoitteiden oivaltamista ja kääntämistä voimavaraksi. Tilaryhmien sijoittaminen onnistuneesti rakennukseen on voinut alkaa vasta tämän logiikan ymmärtämisen kautta.

Monipuolisesti muunneltava monitilatyöympäristö edellyttää riittävän laajoja vapaita kerrostasoja. Hotelli edellyttää riittävän kapeaa runkosyvyyttä ja luonnonvalon johtamista majoitushuoneisiin. Näiden päätoimintojen tilojen sijoittaminen kon-

septiksi siten, että kumpikin toiminta voi periaatteessa laajentua lähes koko rakennukseen, on ollut onnistumisen edellytys. Yhteistilojen, aputilojen ja ulkotilojen sijoittaminen kokonaiskonseptiin edellä mainittuja päätoimintoja tukemaan on toiminut suunnitelman liikkumavarana.

Ehdotukset ovat jäsentäneet tilat hyvin samansuuntaisesti kiertäen hotellihuoneet ulkoseinille ja lämpimien tai kylmien sisäpihojen ympärille. Kuitenkin oikeastaan vain voittanut ehdotus on löytänyt pohjaratkaisun, jossa pääkonttorin ja hotellin vaatimukset täyttävät tilat voivat aidosti vaihtua rakennuksen osissa riittävän kokonaisvaltaisesti ilman suurempia rakennusteknisiä muutoksia. Tämäkin edellyttää esitettyjen rakennusteknisten ratkaisujen kehittämistä.

Muuntelun rakentamisessa on tärkeää investoida yleispätevyyteen, riittävän korkeaan kerroskorkeuteen, rakenteista vapaisiin tiloihin ja aukotuksen salliviin rakenteisiin, jolloin rakennuksen elinkaaren aikana sitä kohtaavat todelliset muutostarpeet voidaan toteuttaa.

3.4 Teknistaloudellinen laatu

Palkintolautakunta on kuullut työssään eri suunnittelualojen asiantuntijoita, jotka ovat arvioineet ehdotusten teknistä ja taloudellista laatua oman alansa näkökulmasta. Arvostelun kuluessa palkintolautakunta rajasi tarkemman teknistaloudellisen arvioinnin kolmeen kärkiehdotukseen, jotka olivat Beacon, Rantametsä ja Spring. Tulokset eivät ole sellaisenaan yhdistettävissä parhaaksi mahdolliseksi suunnitelmaksi, mutta ovat toimineet suurena apuna palkintolautakunnan työskentelylle.

Puurakentamisen ekologisuus on laskennallisesti osoitettu. Kaikki ehdotukset sisältävät suuren hiilikädenjäljen johtuen puurakenteiden merkittävästä hiilivarastosta. Ympäristövaikutusten näkökulmasta ehdotusten valitut runkoratkaisut ovat pienipäästöisiä ja hiilijalanjäljeltään hyvin maltillisia. Ehdotuksissa, joissa on runsaasti suuria lasiseiniä, niiden osuus kasvattaa ulkoseinien päästöjä muihin ehdotuksiin verrattuna. Ripa- tai kotelolaattavälipohjan päästöt ovat massiivi-puuvälipohjaan verrattuna hieman suuremmat ja niiden hiilivarasto jää massiivipuuvälipohjaa pienemmiksi johtuen vähäisem-

mästä rakenteellisen puun käytöstä. Tämä käy ilmi ehdotuksia vertailtaessa.

Kaikki ehdotukset ovat tutkineet huomattavan yksityiskohtaisesti rakennuksen osakokonaisuuksia. Rakenteelliset ratkaisut ovat esitetty pääsääntöisesti varsin tarkasti. Puurakennejärjestelmää on sovellettu monipuolisesti, mutta kaikissa ehdotuksissa hyvin ammattitaitoisesti. Osassa ehdotuksia on merkittäviä kehityskohteita jatkosuunnittelua varten koskien niin rakenteita kuin kestävän rakentamisen periaatteita. Osa on tukeutunut varsin suoraan Stora Enson rakennejärjestelmään.

Ratkaisujen tehokkuuden ja kokonaistaloudellisuuden osalta kärkiehdotuksista laadittiin laajuuslaskelmat ja laajuutta verrattiin kilpailuohjelman laajuustavoitteisiin. Laajuusarvioinnissa huomioitiin ehdotusten esitystarkkuudesta johtuen mm. puuttuneiden talotekniikkatilojen vaikutus laajuuteen. Näin voitiin varmistua ehdotusten vertailukelpoisuudesta. Vertailukelpoisuuden lisäksi ehdotusten arviointia yhtenäistettiin mm. myöhemmässä suunnittelussa täsmentyvien tila- ja pintarakenteiden ja talotekniikkaratkaisujen osalta. Kantavien rakenteiden paloluokan vertailuperusteena on käytetty R60.

Vertailukelpoinen kokonaislaajuus ylittyi ehdotuksessa Rantametsä, Springin kokonaislaajuus vastasi tavoitelajuuutta ja Beaconin alittui. Beaconin osalta alitus on seurausta tavoitetta pienemmästä huoneistoalasta, Rantametsässä huoneistoala ylittyy ja Springissä huoneistoala vastaa tavoitetta. Jatkosuunnittelussa kaikkien ehdotusten kellari-, liikenne-, konferenssi- ja aulatilojen tilankäyttöä tulee kehittää osana ehdotusten kokonaistaloudellisuutta ja toimisto- ja hotellihuoneiden osuutta kokonaisalasta kasvattaa.

Ehdotuksista laadittiin tavoitehintalaskelmat Haahtela Kustannustieto TAKU 2020 ohjelmistolla. Arvioidut kustannukset ylittävät vertailukelpoisen korkeatasoisen toimitilarakentamisen kustannukset. Kustannustaso on seurausta paikan olosuhteista, tilaohjelmaa heikommasta tehokkuudesta ja kalliista rakennusosaston ratkaisusta. Näiltä osin ratkaisuja tulee kehittää taloudellisen toteutuskelpoisuuden varmistamiseksi suunnitelman arvot säilyttäen.

4. EHDOTUSKOHTAINEN ARVOSTELU

4.1 Beacon

Ehdotuksen kaupunkikuvallinen ratkaisu on yksinkertainen ja selkeä. Uuden kaupunkiaukion syntymisen kohtaamispaikaksi Satamakadun päähän jättää tilaa Katajanokalle kehittyvään uuteen korttelirivistöön pääkonttorin sisäänkäynnille. Ele säilyttää näkymiä Tove Janssonin puistosta kohti Kaivopuistoa ja Katajanokanlaiturilta Etelärantaan vahvistajan kävelykeskustan reitistöä ja yhteyksiä rantojen välillä. Muita ehdotuksia lyhyempi massa sovittautuu hyvin ympäristöön. Selkeä hahmo ja julkisivukäsittely vahvistavat Empire-keskustan luonnetta varastamatta pääroolia kaupunkikuvassa.

Merenpuoleisen kaksoisjulkisivun väliin sijoitetut aurinkosuojat liittävätkin rakennuksen väistyvien satamavarastojen arkkitehtuuriin. Merenpuoleisen räystään niiauksella on suojattu kattoterassia. Ele on kaupunkikuvallisesti rauhallinen, joskin hieman vaatimaton ja rakenteellisesti yksityiskohdissaan haastava toteuttaa. Rakennuksen katutasen tilat avautuvat hyvin ympäristöön ja sisäänkäynnit ovat sijoitettu luontevasti. Yksityiskohdissaan huolellisesti tutkitun ehdotuksen arkkitehtuuri nojaa kokonaisvaltaisesti puurakentamisen ratkaisuihin. Sen arkkitehtuuri voisi saada lisää voimaa kontrastoi-

vista elementeistä ja sävyistä niin sisätiloissa kuin tiilimuuratun Katajanokan vahvojen talojen rinnalla. Rakennuksessa on runsaasti puuta ja sen ilme hyötyisi neutraalien pintojen määrän lisäämisestä.

Ehdotuksen tilat on järjestetty selkeästi. Rakennuksessa on helppo orientoitua suhteessa avaraan keskeistilaan, joka toiminnan ytimessä ja Stora Enson näyteikkunana toimii erinomaisesti yhteydessä muihin alimman kerroksen tiloihin. Suuri keskeistila antaa mahdollisuuden Kauppatorin puoleisen päädyn tapahtumien järjestämiseen ja läpikulkuun osana kaupungin reitistöä. Pääkonttorin sisäänkäynnin ottaminen Kauppatorin päädyssä ja hotellin sisäänkäynnin sijoittaminen Katajanokanlaiturille tukevat rakennuksen sisäistä liikennettä. Rantaan ideoidut portaat ja istuskelutasanteet kannustavat myös epäkaupalliseen oleskeluun meren äärellä ja muodostavat jäsentelyltään täysin uudenlaista julkista rantavyöhykettä Eteläsatamanlahdelle.

Järjestelmällinen runkorakenne ja yhtenäinen moduulijako sallivat toiminnallisen muuntelun hotelli- ja toimistotyylojien välillä rakennuksen elinkaaren aikana, mutta kapea runko rajoittaa monitilatyöympäristön sisäisen muuntelun mahdollisuuksia. Kellarin ajoyhteysrampin pituus on

huomattavasti liian lyhyt ja keittiö sijaitsee kovin julkisella paikalla. Ehdotetulle metsälle on varattu kellarin tasolla hyvin juuritilaa, joka toimii samalla osana rakennuksen hulevesien hallintajärjestelmää.

Ehdotuksen esittämät ratkaisut ovat hyvin mietittyjä, taloudellisia ja viestivät tekijän korkeasta ammattitaidosta. Pohdittavaksi jää, kuinka paljon palonsuojusratkaisut muuttaisivat sisätilan ilmettä. Samalla on todettava, että vaaleiden pintojen lisääminen voi keventää sisätilojen ilmettä onnistuneesti. Kerrokorkeus on toteutettavuuden alarajalla. Kapean runkosyvyyden vuoksi matala kerrokorkeus ei kuitenkaan ahdistu toimistokerroksissa. Välipohjaksi ehdotettu innovatiivinen ratkaisu yhdistää matalapalkit kotelo-laattoihin ja vaatii paljon kehitystoimia erityisesti pilarikuormien läpiviemiseksi LVL-palkeista. Kotelolaatan mitoitus on tarkistettava. Jäykistäviä kuiluja on riittävästi, mutta ne on vietävä kellariin asti. Yläpohjan

polveilevan muodon yksityiskohtainen toteuttaminen on vaikeaa ja ylläpidon näkökulmasta sen toiminta on rakennusfysikaalisesti haastava. Suunnitelmassa tekniset ja toiminnalliset ratkaisut tukevat toisiaan kuten esimerkiksi metsä ja sen tuottama viihtyisyysarvo sisätiloissa ja mahdollisuudet hulevesien hallinnassa.

Ehdotuksen tavoitetta pienempi huoneistoala heikentää ratkaisun taloudellisuutta mm. kalliiden pohjarakenteiden kohdistuessa pienemmälle alalle. Kalliita rakennusosaratkaisuja on useita ja aulassa ja sisämet-sän ulkoseinissä on huomattava määrä palolaseja.

Huolellisesti ja perustellen laadittu ehdotus. Puun lämpö ja rakenteen tektonisuus ovat parhaimmillaan sisätilojen arkkitehtuurissa, joskin yleisilmeessä jää kaipaamaan kontrastia muiden materiaalien ja neutraalien pintojen kanssa. Kokonaisuus on ammattitaitoinen näyte tekijän osaamisesta.

4.2 JUURET

Ehdotuksen esittämä pitkänomainen ja pitkittäissuuntaan jaettu särmiö on Katajanokalle tyypillinen korttelimuoto. Korttelin pituussuuntaisen sisäpihan halkaisema rakenne on erinomaisen vahva konsepti, joka toistaa Katajanokan satamaradan halkaisemien kortteleiden rakennetta ja toiminnallisia mahdollisuuksia. Oikean metsän kasvattaminen kahden paradigman väliin rikastaa konseptia entisestään hokutellen ohikulkijoita elämysmatkalle läpi korttelin.

Rakennukselle syntyy monta pääjulkisivua ja identiteettiä, joiden inspiraation lähteet löytyvät lähiympäristöstä. Pääkonttorin julkisivurakenne sisältää voimakkaita muototeemoja, jotka puus-

ta toteutettuna toistavat Tulli- ja Pakkahuoneen kaa-riaiheita uudella ja mielenkiintoisella tavalla. Merenpuoleinen julki-sivu parvekkeineen sen sijaan jää sitä neutraalimmaksi eikä nouse Eteläsatamalahden kansallismaiseman edellyttämälle tasolle. Met-sätilan avautuvat päädyt ovat edellisistä ilmeeltään täysin poikkeavat tekniset osat, jotka jakavat rakennuksen päätyjulkisivut useisiin kappaleisiin. Rakennuksen jakaminen useaan hyvin erillaiseen julkisivumaailmaan vaikeuttaa konseptin pitämistä kaupunkikuvallisesti koossa. Toisistaan voimakkaasti poikkeavat arkkitehtoniset teemat vievät rakennukselta kaupunkikuvallista voimaa, eikä niiden yhdistämisessä ole onnistuttu luomaan sopusointua tai lisäämään kaupunkiympäristön yhtenäisyyttä.

Rakennuksen ensimmäisen kerroksen tilat avautuvat runsain ikkunoin hyvin katutilaan. Rakennuksen läpi syntyvä korttelin mittainen pitkittäisyhteys on metsäisyydessään vetovoimainen, mutta sitä ei välttämättä tarvita rinnakkaiseksi reitiksi Katajanokan sataman ja Kauppatorin välille. Julkisenä interiöörinä pituussuuntainen sisätila olisi itsessään osa vahvaa konseptia. Toimisto- ja hotelliosat toimivat itsenäisesti, mutta niiden välinen metsä haastaa synergian ja muuntojouston mahdollisuudet. Toiminnan sijoittuminen rakennukseen ehdotetusta poikkeavasti edellyttäisi kokonaiskonseptin osien yhdenmukaistamista. Hotellin sijoittaminen puhtaasti laiturin puolelle estää toimistotilojen nauttimisen merinäköymistä. Ajorampin sijoittaminen ohjelman vastaisesti Ankkurikadun keskelle estää laivoista purkautuvan liikenteen ulosajoa ja katutilan kehittämistä.

Pilareista vapaat muuntojoustavat kerrokset ovat tavoitteena ihanteellisia, mutta eivät rakenteellisten ominaisuuksien näkökulmasta tarkoituksen-

mukaisia. Rakenteen värähtelyn hallinta edellyttää todellisuudessa lyhyempää jännemittaa. Esitetty kerroskorkeus on liian matala ja käytetty kerrosala ohjelmaan nähden liian suuri. Ehdotuksessa on yksi liian matala kerros liikaa. Kattotason terassit lisäävät rakennuksen toiminnallisia mahdollisuuksia. Metsän kasvattaminen matalaan kaukalorakenteeseen kasvukerrokseen esitetyn kaltaisesti on teknisesti ja taloudellisesti mahdotonta.

Ehdotuksessa on erinomaiset ainekset ja vahva kokonaiskonsepti, joista se ei kuitenkaan rakenna aivan riittävän yhdenmukaista kokonaisuutta. Parhaimmillaan ehdotus on yksittäisten sisätilojen ja rakenteen hillittyjen yksityiskohtien liitoksissa, joissa näkyy tekijän suuri ammattitaito. Arkkitehtuurin abstraktioon perustuva voima jää usean teeman aiheistossa saavuttamatta, mutta se olisi voitu ratkaista tekemällä selkeitä valintoja arkkitehtonisten ja rakenteellisten teemojen suhteen.

4.3 Rantametsä

Ehdotuksella on yhtä aikaa voimakas ja herkkä luonne. Se rakentaa arkkitehtonisen kuultokuvan keinoin rakennukselle yksilöllisen identiteetin, joka samalla vaatii huomiota ympäristöltään. Rakennus on jaettu vähäeleisesti toisiinsa lomittuviin särmiöihin, jotka on sommiteltu kokonaisuudessa symmetrisesti lyhyen sivun keskiakselin suhteen Katajanokan viereisten rakennusten tapaan. Käy-

tetyn vertikaalimaiheiston vuoksi kappaleiden rajat hämärtyvät jännittävällä tavalla. Rakennuksen pinnan käsittelyn synnyttämä identiteetti on varsin julkinen, jopa museo- tai kirjastorakennukseen viittaava. Ratkaisu ylittää sallitun rakentamiskorkeuden ja suositellun kerrosalan ja se olisikin matalampana sovittautunut ehdotettua paremmin ympäristöönsä. Rakennuksen alimman kerroksen tilat avautuvat hyvin katutilaan muodostaen viihtyisää kaupunkiympäristöä myös katutasossa. Sym-

metriaperiaatteiden mukaisesti pääsisäänkäynnit löytyvät rakennuksen keskiakselista. Tällä saavutetaan toiminnallista synergiaa Tulli- ja Pakkahuoneen kanssa.

Ulkokuvassa sisätila kutsuu lämpimällä valolla. Sisätilat edustavat korkeaa tasoa. Hotellille ja pääkonttorille sekä kaikille avoimille toiminnoille yhteinen aula on kaunis ja taitavasti sommiteltu tila. Katosta lankeavan luonnonvalon taittuminen painettujen lasiseinien ja pystysuuntaan kuvioitun puun pinnasta antaa runollisen, mutta ulkokuva kylmemmän vaikutelman. Konferenssitilojen veistoksellinen laatikkosommitelma on yksilöllinen ja rakenteellisesti haasteellisesti toteutettava ratkaisu. Toimistotilojen vaaleat kattopinnat muodostavat rauhallisen kontrastin vaalennettujen puupintojen kanssa. Julkisivuoihteet näyttävät kaukaa tiheiltä ja viivanohuilta, mutta eivät todellisuudessa estä näkymiä sisältä ulos. Vaipan umpinaisten puu- ja lasiseinien vaihtelu tukee kokonaisvaikutelmaa.

Alimman kerroksen tilat avautuvat miellyttävästi ulkotiloihin lukuun ottamatta suljettua itäpäätyä. Sisäänkäynnistä on helpot yhteydet ja lyhyt matka siirtyä eri puolille rakennusta. Toiminnot on jaettu perustellusti toimistojen sijoituessa Kauppatorin puoleisiin kerroksiin ja hotellin ottaessa käyttöönsä loput rakennuksen idän puoleisesta osasta. Ylempien kerrosten tunnelma henkii rauhallisuudesta huolimatta työn tehokkuutta. Toimistojen mitoitus on tasapainoista ja kerrokset ovat jaettavissa monitilatöympäristölle sopiviin osiin.

Rakennuksen pilaripalkkirunko ja ripalaatta ovat tehokas ja muuntojoustava toteutustapa. Rakennuksen muuttaminen toimistosta hotelliksi tai

päinvastoin ei kuitenkaan onnistu ilman esitettyjä välipohjien rakenteellisia muutoksia. Kerroskorkeus on toteutettavuuden alarajalla. Laajan toimistokerroksen keskellä se tarjoaa liian matalan tilakokemuksen. Ehdotuksesta olisi voinut poistaa yhden kerroksen ja samalla nostaa kerroskorkeutta. Ehdotuksen tekniset ja rakenteelliset ratkaisut ovat periaatteiltaan realistisia ja perustuvat pääosin käytössä olevaan teknologiaan. Julkisivujen ohuet puukomposiittirimat ovat kehityskohde. Sijainti meren rannalla on säärasitusten osalta vaativa, joka aiheuttaa ohuiden puukomposiittirimojen käyttöiälle haasteita ja tuuliolosuhteista johtuvaa värähtelyriskiä. Kantavia pilarilinjoja uupuu kellarin ja 1. kerroksen välillä. Kuntosalin sijoitus ylimpään kerrokseen on akustiikan ja rakenteen värähtelyn kannalta mahdoton. Keskeisen laatikkosommitelman uloskäytävät ja rakenne vaatisivat jatkokehittelyä.

Tilaohjelma on jakautumaltaan kallis. Kalliita suunnitteluratkaisuja ovat suuri keskusaula sekä keskusaulan terassi- ja neuvottelutilojen konttiraenne. Ehdotuksessa on laajimmat lasikattorakenteet ja eniten palolasia. 9 hissiä on selvästi muita enemmän.

Taitavasti ja suurella ammattitaidolla laadittu ehdotus, joka kykenee vakuuttamaan yksinkertaisin keinoin. Ehdotus sopii meren äärelle synnyttäen pinnan artikulaationsa vuoksi hieman liian julkisen vaikutelman. Myös rakennuksen hahmo on hieman liian suuri. Sisätiloiltaan rakennus edustaa kilpailun parhaimmistoa, mutta sen muuntojoustavuutta ei ole kyetty ratkaisemaan ilman rakenteeseen elinkaaren aikana tehtäviä muutoksia.

.....

4.4 SPRING

Kaunis ja tasapainoinen ratkaisu, joka jatkaa Esplanadilta Katajanokalle ulottuvien vaaleiden kaupunkitalojen rintamaa modernin arkkitehtuurin keinoin. Yksinkertaisten ja oivaltavien eleiden avulla se sovittautuu Katajanokan korttelirakenteeseen ja rannan julkisivurivistöön. Kauppatorin päädyssä pieni kaupunkipuisto Satamakadun päätteenä kääntyy kauniisti meren puoleiselle terassille, jossa ravintola- ja kahvilatilat aktivoivat toiminnallisesti tontin tärkeimmän julkisen kaupunkitilan. Tontin korkomuutos kadulta terassilla on artikuloitu kauniisti. Kadun puoleisten tilojen avautumista katutilaan voi jatkossa tutkia tarkemmin.

Polveilevan julkisivumuodon sisään taipuvat kohdat merkitsevät sisäänkäynnit kauniisti. Samalla ne erottelevat rakennuksen hahmon pienempiin osiin. Keino sovittaa rakennuksen ympäristöönsä luontevasti. Rakennuksen pyöreät nurkat liittävät sen viereisten Tulli- ja Pakkahuoneen ja hotellin muotoihin, jotka toistuvat myös muualla Katajanokan kansallisromanttisen ja Art Nouveau-ajan arkkitehtuurissa.

Jalustan kookkaat pilarit kannattelevat luonnonkivipantaa, jonka päältä nousee kevyempi pystyviivasto. Ratkaisu tukee yksinkertaisuudessaan rakennuksen paikoin kaartuvaa julkisivulinjaa. Pehmeät kaarrokset ovat sijoitettu tarkoituksenmukaisesti rakennuksen nurkkiin ja katkoskohtiin. Ne tukevat talon toimintojen sijoittumista sen osiin ja avaavat merkityksellisiä näkymiä sisätiloista kaupunkiin terassien läpi ja taipuvien julkisivupintojen suuntaan. Alueen merkkirakennukset löytyvät

näkymien kehyksistä tullen osaksi sisätiloja. Näin arkkitehtuuri lahjoittaa ilmaiseksi kaupungin osaksi rakennusta ja liittyy itse osaksi sen rakennetta. Julkisivujen pystyaiheiksi on esitetty kierrätysalumiinia tai luonnonkiveä, jota kestävämpänä vaihtoehtona löytyy myös ympäristön rakennuksista. Yksityiskohtana myös vaalea muototiililaatta saattaisi sopia yhdistämään rakennusta Katajanokan tiiliarkkitehtuuriin.

Arkkitehtuuri on miellyttävällä tavalla tutun oloista. Sen muodot henkivät pohjoisen modernin rakennustaitteen perintöä. Huolimatta sympatiastaan pohjoisen modernille arkkitehtuurille, rakennus säilyttää yksilöllisyytensä. Puurakenteensa avulla se tulkitsee rakkautta luontoon uudella tavalla. Puupinta näkyy ulos julkisivulasien takaa riippuen auringon valon suunnasta. Rakennuksen ilmeen muutoksen päivän kääntyessä iltaan voi kuvitella korostavan erityisen kauniisti julkisivujen ja tilojen puupintoja sisätilan vallitsevassa valossa. Sisätilojen paljaat puupinnat muodostavat kokonaisvaltaisen tilaelämyksen. Puun käytön massiivisuus on perusteltu osa rakennuksen arkkitehtuuria ja tukee korkean paloluokan edellytysten saavuttamista. Keskeisaulan ja toimiston kattoikkunalliset tilat ovat hengästyttäviä, eivätkä välttämättä kaipa portaita osaksi näkymiään. Rakenteellisesti ja kustannuksiltaan haasteellisina, mutta välttämättöminä ne voivat löytää paikkansa myös muista paikoista laajaa runkoa. Pieni puutarha hotellin sisäpihalla on kaunis, mutta edellyttää maanvaraisen juuritilan toteutuakseen. Katon hyödyntäminen toiminnallisena pintana huikeiden merinäköymien äärellä ja kulku katolle tulisi tutkia jatkosuunnittelussa tarkemmin.

Rakennuksen muoto saa perusteensa toimintojen sijoittumisesta runkoon. Läpikuljettava keskeisaula tuo Helsinkiin merkittävän arkkitehtonisen sisätilan. Se vastaanottaa vierailijat avoimuudellaan ja jakaa reitit luontevasti rakennuksen eri osiin. Vastaanottotila taipuu yksinkertaisuudessaan myös moneen muuhun käyttöön vapautuneiden juhlien näyttämöstä näyttelytilaksi.

Toimisto-osa sijoittuu perustellusti rakennuksen Kauppatorin puolelle ja hotelli itäpuolelle. Toimiston laaja runko soveltuu hyvin monitilatyöympäristön tarpeisiin. Kattoikkuna tuo välttämättömyyden luonnonvaloa rungon keskeiselle alueelle. Muuntojoustavuuden näkökulmasta hotellipuolen rakenteeksi soveltuisivat toimistopuolella käytetty pilari-palkki-laatta-rakenne paremmin kuin esitetyt kantavat väliseinät. Kiinteät CLT-seinät ajavat toimistotypologiaan vaihdettaessa tilat huonekonttoreiksi, eivätkä salli tavoitteena olevan monitilatyöympäristön toteuttamista. Yhtenäinen toimistovyöhyke vaatisi puolestaan lisää osastoituja uloskäytäviä, mikäli halutaan varautua osan muuttamiseen tulevaisuudessa edes osin hotelliksi.

Erityisesti meren puolella katutason ratkaisut tukevat viihtyisän uuden ranta-alueen syntymistä. Terassiin yhteydessä olevan pohjakerroksen avointa luonnetta on onnistuneesti korostettu irrottamalla umpinaiset neuvottelutilat julkisivusta julkisella vyöhykkeellä. Rantareitin käsittely on pelkistettyä. Pääosassa on tilojen yhteys merelle. Rannan käsittelyssä on mahdollisuuksia kehittää oleskelualueita ehdotettua monipuolisemmaksi jatkosuunnittelun yhteydessä.

Rakennuksen kerroskorkeus on riittävä luomaan avaran vaikutelman toimitiloissa myös rungon keskellä. Se sallii muuntojouston typologioiden välillä ja riittävän huonekorkeuden taloteknisten järjestelmien ja runkorakenteen tilavarausten kanssa.

Ehdotuksen runkojärjestelmä perustuu massiivipuorakenteeseen. Rakenteen jännemitat ovat turvallisista, mutta rakenteiden jatkuvuus perustuksiin on esitetty puutteellisesti. Kellarin katto on kerrottu tästä syystä toteutettavaksi kuormansiirtorakenteena, joka vaatisi välipohjalta korkeutta ja on tilan käytön ja teknisen toteutettavuuden kannalta

haastava. Suosituksena on tutkia kantavien rakenteiden jatkamista yhtenäisesti kellariin asti. Kellarin tila- ja rakenneratkaisut edellyttävät samalla muutenkin huolellista jatkotutkimusta. Keittiön sijoittaminen rakennuksen länsipäähän on ravintolatilojen kannalta perusteltua, mutta edellyttää huoltologistiikan ratkaisemista kellarissa ja hotellin suhteen. Toisesta kerroksesta ylöspäin rakennuksen länsipäätyyn tarvitaan esitettyä enemmän jäykistäviä rakenteita.

Ehdotuksen kokonaishiilijalanjälki on arvioidusta ehdotuksista pienin, vaikkakaan erot eivät ole suuria. Massiivipuorakenteeseen perustuva CLT-välipohja korostuu sekä muita kilpailuehdotuksia pienemmän päästönsä että suuremman hiilivarastonsa myötä. Ulkoseinäratkaisun luonnonkivilamellien päästöt ovat maltilliset, mutta mikäli julkisivun lamellit toteutetaan alumiinisina, voivat niiden päästöt olla huomattavan suuret.

Ehdotuksen taloudellisuuden arviointi perustui hotelliosan osalta toimisto-osaa vastaavaan pilari-palkkirunkoon, jotta kilpailuohjelman mukaisesti varmistettiin rakennuksen muuntojoustavuus ja arviointi säilyi vertailukelpoisena. Kokonaistaloudellisuuden parantamiseksi ehdotuksen rakennusosaratkaisuja ja tilatehokkuutta tulee kehittää samalla ratkaisten rakennuksen pysäköinti-, huolto- ja tekniset tilat. Jotta ratkaisu voidaan toteuttaa, aulassa ja sisämetsän ulkoseinissä tarvitaan huomattava määrä palolaseja.

Ehdotus on ratkaissut suunnittelutehtävän kokonaisvaltaisesti ja kilpailijoista parhaiten. Se on erittäin kehityskelpoinen toteuttamaan kilpailulle asetetut tavoitteet ja käyttää arkkitehtuurin keinovaroja yhdistäen rakennustekniikan ja rakennustaitteen kauniisti luonnolliseksi ja paikkaan soveltuvaksi ratkaisuksi. Ehdotuksen esitystä tutkiessa, katsoja löytää kerta kerralta lisää talon arkkitehtuurin ja toiminnan tarinaa tukevia kauniita yksityiskohtia, jotka saavat vakuuttumaan sen arvosta. Ehdotus liittyy kauniilla ja yksilöllisellä tavalla pohjoisen modernin arkkitehtuurin perinteeseen osoittaen tietä nykyaikaisen puunkäytön tulevaisuudelle osana kaupunkiemme kestävästä rakentamisesta.

4.5 uusi aalto

Ehdotus erottuu voimakkaalla rakennusmassan muotoilulla alueen korttelirakenteen pidätyvistä teemoista. Vaikka rakennuksen räystääslinjat ovat vaakasuorat, näyttävät sen muodot kadunkulkijan perspektiivistä sisäänvetojen pakenevien linjojen vuoksi nousevan. Alimman kerroksen palkistojen taitteet korostavat vaikutelmaa. Tällainen huomiota herättävä muotoilu varataan kaupunkikuvassa yleensä julkisille rakennuksille, jotka siten sijoitetaan puistoihin ja avoimille rakennuspaikoille. Rakennus herättää mielleyhtymiä esimerkiksi Finlandia-taloon paitsi hahmonsa, myös julkisivusommittelunsa takia. Rakennusmassan muotoilun vilpittömänä tarkoituksena on avata näkymiä rakennuksen sisältä ympäristöön julkisivujen suunnassa ja luoda paikkoja sen lähipiiriin samalla rakentaen kohteelle poikkeuksellinen identiteetti.

Ehdotuksen voimakkaasti kaartuvat muodot ja viisteet ovat varsin rohkeita ja irrottavat sen ympäristöstään. Tätä korostaa myös ulkoarkkitehtuurin vahva perustuminen puuhun. Rakennus istuisi tiivistä kaupunkitilaa paremmin laajaan puistoon tai luonnonympäristöön, jossa sen muodoille olisi tilaa ja rinnalle löytyisi voimaa avoimesta maisemasta, luonnonmukaisesta puustosta tai vaikkapa pystysuunnassa polveilevista vuorijonoista ja metsänharjanteista. Tätä tukisivat myös aulatilojen kiilamaiset muodot, joiden alta sopisi nähdä lumihuippuisia vuoria ja jyrkkiä laaksoja. Voimakas merellinen ympäristö sopii myös tarkoitukseen, mutta kaupunkirakenteeseen kasvaminen edellyttäisi vahvemmin sen linjoihin sovittautumista.

Rakennusmassan voimakas muotoilu synnyttää rannan puolella aukiomaisia tiloja, jotka antavat toiminnallisesti monia mahdollisuuksia rannan ja avautuvien maisemien hyödyntämiseen. Katutason toiminnot on pääosin onnistuneesti sijoitettu siten, että rakennuksen tilat avautuvat hyvin ympäristöön ja hyödyntävät meren puolelle syntyviä vetovoimaisia terassialueita.

Toimistotiloista soisi olevan näkymiä myös satamaan, kun hotelli nyt valtaa koko merenpuoleisen julkisivun. Toiminnot ovat ehdotuksessa toki mahdollista sijoittaa muullakin kuin esitetyllä tavalla ja se onkin varsin muuntojoustava. Laajaa monitilatyöympäristöä ei rakennuksen runkoon ole kuitenkaan toteutettavissa. Tämän estävät kaartuvien rakennusrunkojen väliin sijoitetut vertikaali- ja aputilavyöhykkeet. Toimiston ja hotellin käyttäjille on osoitettu samat vertikaaliyhteydet, portaat ja hissit, mikä on kulunvalvonnalle käytännön haaste. Rakennuksesta puuttuu muista ehdotuksista poiketen kokoava tila. Sen kokonaismuoto pakottaa yksittäiset tilat alistumaan vaippansa määräämään muottiin. Hahmo toimisikin paremmin pelkästään hotellina kuin toimitilana.

Rakennuksen kerroskorkeus on riittävä ja toimii hyvin rakenteiden ja taloteknisten järjestelmien edellyttämien tilavarausten kanssa. Runkorakenteen jännemitta on kohtuullinen ja ylimpien kerrosten rakenne muuntojoustava, mutta rakennuksen kokonaismuoto aiheuttaa katutason ja kellarin toiminnalle haasteita työntäessään rakenteita keskelle toiminnallisia tiloja. Laajamittainen puunkäyttö julkisivussa ei vaikuta merellisessä ilmastossa ylläpidon kannalta kestävältä ratkaisulta.

Ehdotus on tehnyt konseptilähtökohdassaan suhteessa rakennuspaikkaan rohkean valinnan, jota ei työn yksityiskohtaisessa suunnittelussa ole enää oikaistu. Ehdotukselle on annettava tunnus-

tusta muototeeman läpiviedystä käsittelystä, joka on osin muuntojoustavuuden kannalta vaativa. Ehdotuksen tekijän ammattitaito näkyy monin osin rakennuksen yksityiskohtaisessa suunnittelussa.

4.6 ZANDER

Ehdotuksen kokonaishahmo on särmiö, jota on muotoiltu rakennuksen eri puolilta porrastuksin ja erkkerein. Toimisto-osa sijoittuu Kauppatorin päähän ja hotellin tilat katsovat pääasiassa ulospäin kolmen neljänneksen matkalta rakennuksen itäpäästä. Peruskonsepti on selkeä ja hyvin toimiva. Portaittaisten sisäänvetojen avulla ehdotus korostaa toimiston ja hotellin sisäänkäyntejä. Lomittuvat erkkerit pienentävät rakennuksen kookasta hahmoa jakaen sen pintaa kerroksen korkeudella osiin. Valittu muotoilu liittyy rakennuksen Katajanokan satama- ja varastorakennusten karkeaan miljööseen. Kattoterassin kaiteen artikulointi jatkaa alapuolisten tilojen ikkunaruudutusta. Kokonaisuus antaa vaikutelman valtamerialuksesta. Arkkitehtuurilla on vastinpari Etelärannan puolella Palacentalossa, jonka suunnittelijat saivat innoituksensa merenkäynnin tematiikasta. Merenkulkualusten kehitys on aiheuttanut sen, että siinä missä Palace oli vielä esikuviaan kookkaampi, on ehdotuksen koko jo suurimpia satamaan rantautuvia aluksia selvästi pienempi.

Rakennuksen ulkoarkkitehtuurin ilme muodostuu puukomposiitista, jonka taittavat muodot on ver-

hottu lasilla. Taitteisuus liittyy rakennuksen Katajanokan mittakaavaan ja toistaa aaltoilevan meren välkettä. Pinnan lasinen ilme kuitenkin irrottaa sen Katajanokan luonnonmateriaaleista rakennetusta miljööstä. Persoonallisten julkisivujen on jatkossa vaikea mieltää yhdistyvän laajenevan Katajanokan laiturin uusiin rakennuksiin.

Sisäänkäynnit ovat luontevasti sijoitettuja. Merenpuoleisen sisäänkäynnin yhteyteen on onnistuneesti yhdistetty terassialue. Rannan puolelta ehdotuksessa on lisäksi löydetty paikka merellistä sijaintia hyödyntävälle kioskikahvilalle. Rannan puoleisten ulkotilojen voimakas jakautuminen alemman tason kapeaan kävely-yhteyteen ja ylemmän tason terassialueeseen yksityistää liikaa julkiseksi tarkoitettua rantarahtia.

Auditorion päällä konferenssiaulasta katolle nouseva porras muodostaa näyttävän aiheen. Valoa ja viihtyisyyttä lisäävä atriumtila rikastuttaa myös siihen liittyvien tilojen toiminnallisuutta. Rakennuksen sisätilat toistavat siitä esitetyn sisätilan havainnekuvan mukaan ulkopinnan sävystä. Toimistotilat ovat selkeitä ja mahdollistavat kerroskohtaisten monitilatyöympäristöjen syntyminen. Keskellä runkoa toimistotilat työntyvät osin hotellihuonei-

den väliin ja keskeisessä osassa runkoa ne saattavat jäädä pimeiksi. Rakennuksen tilakonsepti tukee muuntojoustavuutta osittain. Toimiston laajentaminen monitilatyöympäristönä onnistuu korkean tilan länsipuolella, mutta sen rajalta itään päin vain huonekonttorityyppisesti. Auditorion sijoittaminen konseptiin keskeisesti nousevan porrasaiheen kanssa on estänyt toiminnan kehittämistä avoimena etenkin katutasokerroksessa. Tämä näkyy vertailtaessa ehdotusta niihin, jotka ovat pystyneet saavuttamaan muuntojoustavuuden konseptin sisällä tilojen toiminnallisista yhteyksistä tinkimättä.

Rakennuksen runko on toimivasti mitoitettu ja kerroskorkeus riittävä. Kaksoisjulkisivurakenne toimii laivamelua ja meri-ilmastoa vastaan.

Ehdotus on järjestelmällisesti ja ammattitaitoisesti laadittu. Se hakee vaikuttavuutta rohkein keinoin, jotka jäävät osin ympäristöstään vieraiksi irrottaen sitä kontekstistaan. Rakennuksen hahmo jää jonkin verran kaksiulotteiseksi ja puukomposiitti lasipinnan takana antaa julkisivuille hieman keinotekoisien vaikutelman. Suunnitelma edustaa yhdessä muiden ehdotusten kanssa kilpailun korkeaa tasoa.

.....

5. RATKAISU JA SUOSITUS JATKOTOIMENPITEIKSI

5.1 Kilpailun ratkaisu

Tuomaristo päätti yksimielisesti asettaa kilpailussa ensimmäiselle sijalle ehdotuksen SPRING ja myöntää kunniamaininnan ehdotuksille Beacon ja Rantametsä. Muita ehdotuksia ei asetettu paremmuusjärjestykseen.

5.2 Suositus jatkotoimenpiteiksi

Tuomaristo suosittelee, että kilpailun kohteena olevan tontin toteuttamista jatketaan ehdotuksen SPRING pohjalta. Tuomaristo esittää, että toimeksianto annetaan kilpailuehdotuksen tekijälle.

5.3 Nettiäänestys yleisölle

Saman aikaisesti palkintolautakunnan työn kanssa ehdotukset esiteltiin yleisölle osoitteessa www.katajanokanlaituri.fi ja pyydettiin kantaa seuraavasti:

*"Mikä kilpailuehdotuksista edustaa sinulle puurakentamisen parasta osaamista?
Perustele valintasi – kiitämme palautteesta!"*

Äänestyksessä kärkeen nousivat seuraavat ehdotukset (tilanne 16.6.2020):

- JUURET, 467 kannatusta
- SPRING, 325 kannatusta
- uusi aalto, 290 kannatusta

5.4 Arvostelupöytäkirjan allekirjoitus

Helsingissä 17.6.2020, allekirjoitukset viimeisellä sivulla.

5.5 Nimikuorten avaus

Pöytäkirjan allekirjoituksen jälkeen avattiin nimikuoret ja todettiin ehdotusten tekijät.

Ensimmäinen sija ”SPRING”

Tekijät ja**tekijänoikeus:**

Anttinen Oiva
arkkitehdit

- Selina Anttinen ja
Vesa Oiva

Työryhmä:

Anttinen Oiva
arkkitehdit Oy

- Selina Anttinen
- Vesa Oiva
- Teemu Halme
- Lauri Virkola
- Tomi Itäniemi
- Annamari Vesamo
- Anni Nokkonen
- Saara Linden
- Jaakko Viertiö
- Jussi Kalliopuska

Nomaji:

- Varpu Mikola
Sweco
- Antti Vilen
- Maija Tiainen

Granlund:

- Jari Hotakainen
- Ulla Nykter

A—insinöörit :

- Mikko Kylliäinen

Wood expert:

- Janne Manninen

Sitowise:

- Seppo Karppinen

Tekstit:

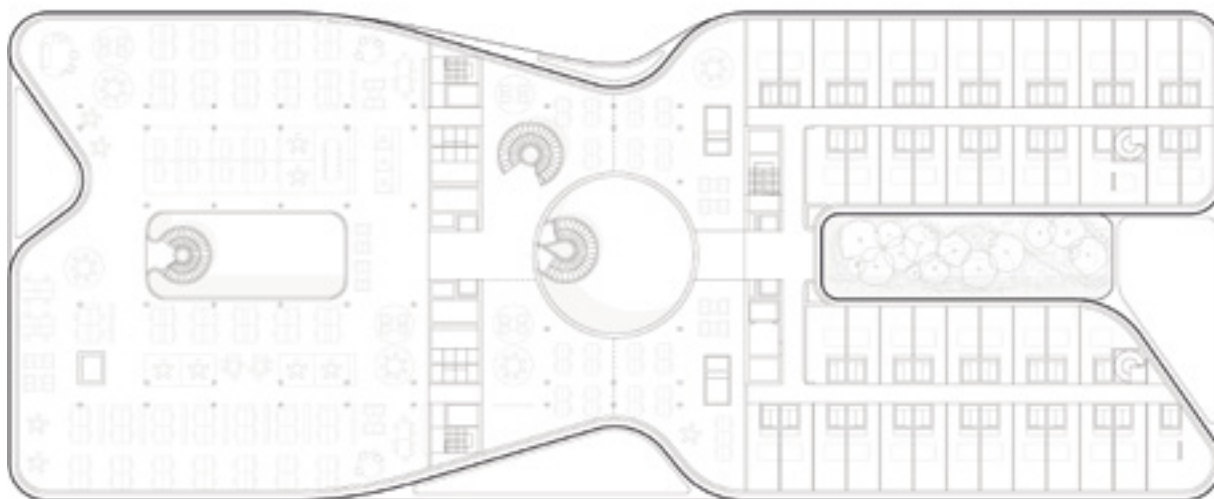
- Markus
Lähteenmäki

Pienoismalli:

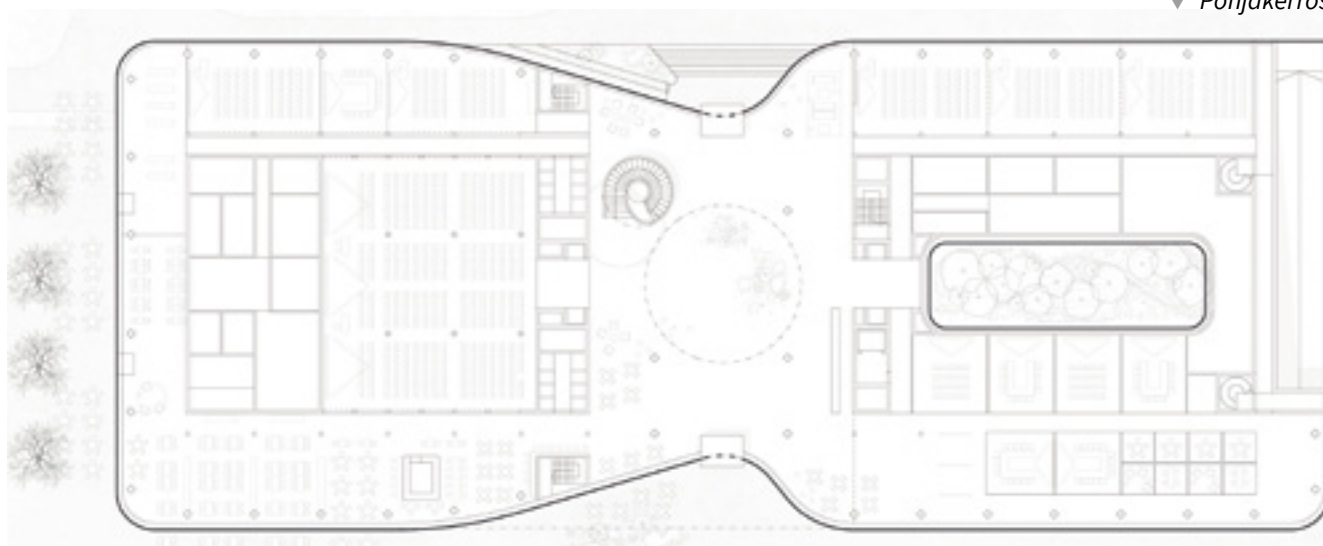
- Klaus Stolt

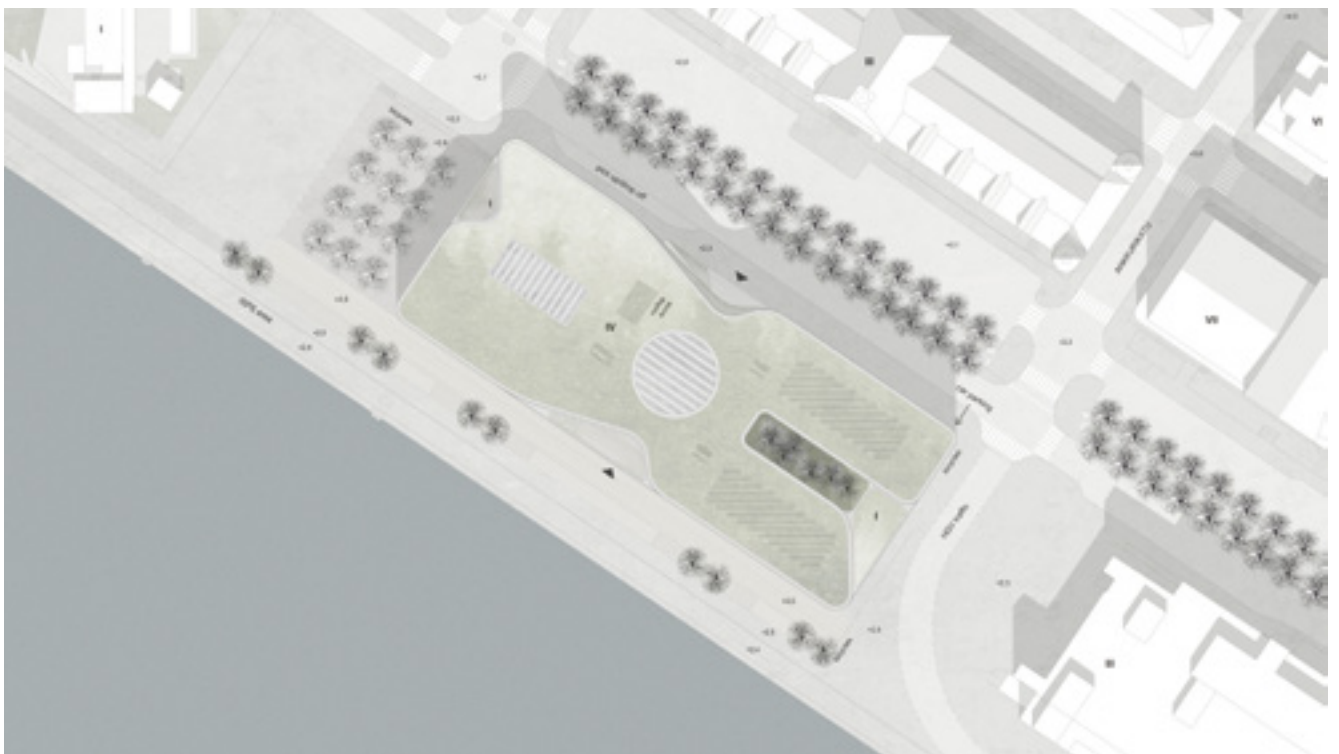
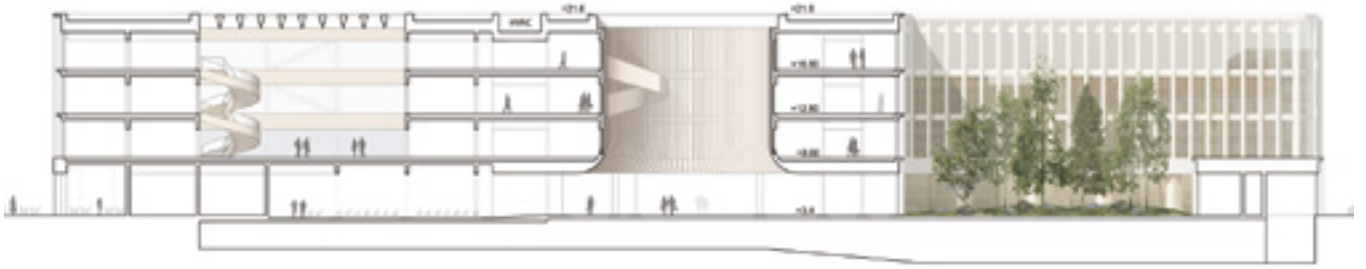

▲ 3. kerros

▼ Pohjakerros

Kunniamaininta

”Rantametsä”

Competition team:

PES-Architects

(PES-Arkkitehdit Oy)

- Tuomas Silvennoinen, architect SAFA
- Willem Barendregt, architect
- Simon Richardus, architect
- Sami Lauritsalo, architect
- Kai Lindvall, designer
- Emanuel Lopes, architect

Assisting designers:

- Margarita Vodneva, architect
- Fabiola Liffländer, interior architect
- Brian Watts, architect
- Aino Silvennoinen, office assistant

Collecting ideas team:

- Irene Hinttala, architect SAFA
- Janne Kähkönen, grad. architect
- Lennart Lang, architect SAFA
- Pekka Mäkelä, architect
- Jouni Rekola, architect SAFA

- Okko Vaara, grad. architect
- Ville Ylönen, architect SAFA

Structural engineering:

- Juha Valjus, Sweco, rakennetekniikka Oy,
- Lauri Lepikonmäki, Sweco rakennetekniikka Oy

Mechanical, electric and energy engineering:

- Jukka Tyni (mechanical), Granlund Oy
- Erja Reinikainen, (energy), Granlund Oy
- Topi Volama, (electric), Granlund Oy

Wood specialist:

- Kimmo Lylykangas, professor, architect SAFA

Lighting consultant:

- Jari Vuorinen, LDC Oy

3D images:

- Aesthetica, Barcelona PES-Architects

Model:

- Jaakko Heliövaara

Copyright:

- PES-Arkkitehdit Oy/
Tuomas Silvennoinen

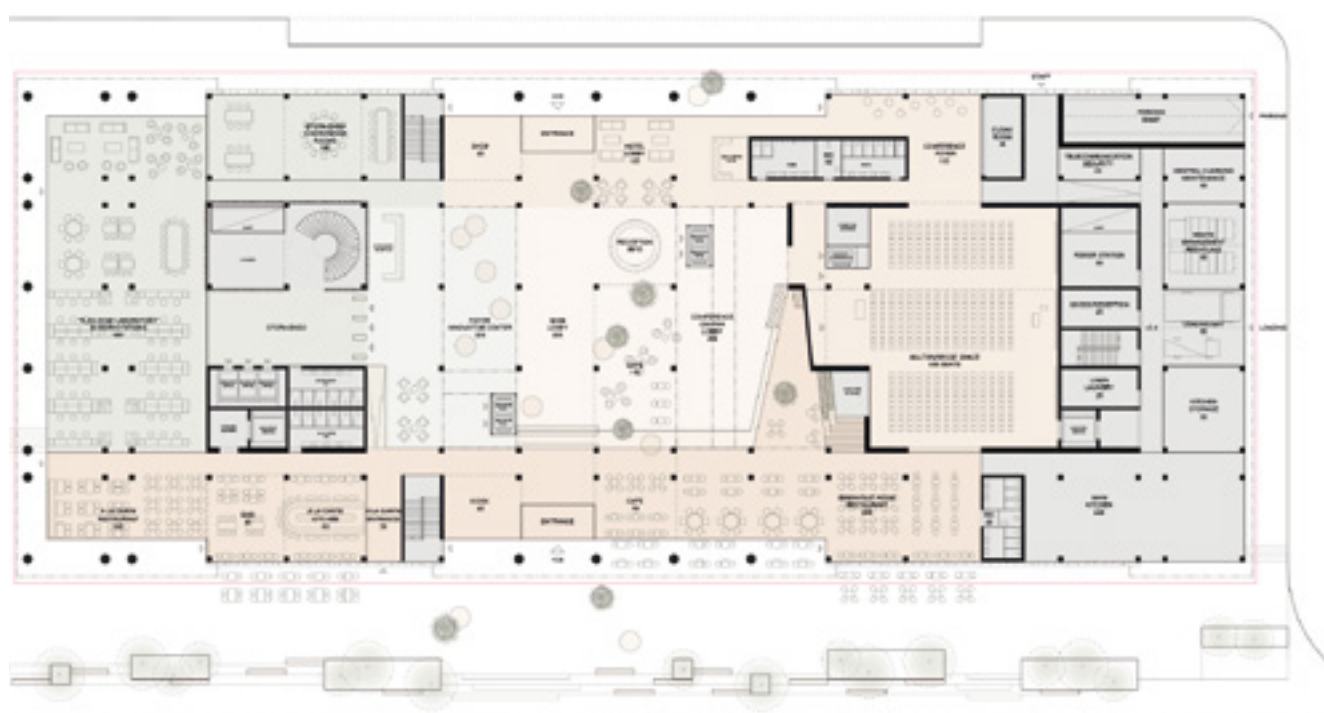

SEORA ENSO OFFICE
115 WORKSTATIONS
1470 m² GLA

FLEX-ZONE
36 WORKSTATIONS
300 m² GLA

HOTEL SMART LUXURY
TYPE A1A+ 48 ROOMS
TYPE C 2 ROOMS
TOTAL 46 ROOMS

Kunniamaininta

”Beacon”

White arkitekter:

- Robert Schmitz and Oskar Norelius
- Filip Sudo/sky, Elsa Sjöblom, Erik Kih/torp, Britta Holmblad, Marja Lundgren,
- Viktor Sjögren, Rickard Nygren, Isabel Vil/ar, Nicholas Baker, Maha Shalaby

Structural Engineers:

- D/FK AS through
- Florian Kosche, Ugo Ribeiro

Technical Consultants:

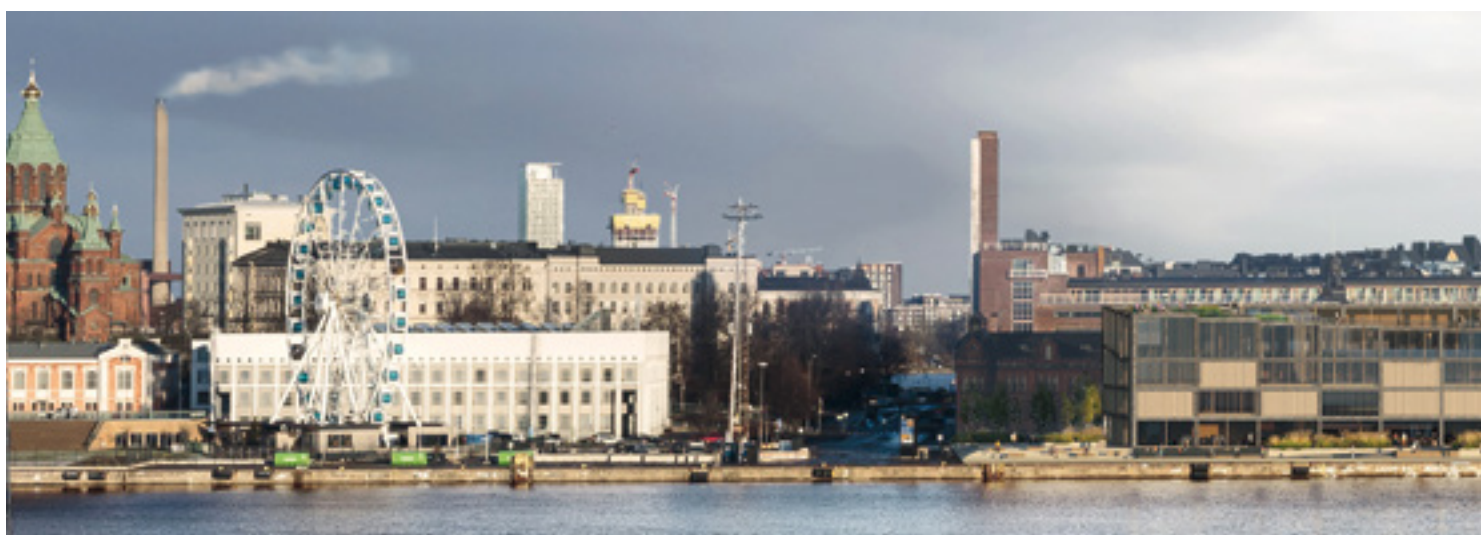
- Incooro
- Martin Bengtsson

Copyright holders:

- White arkitekter AB

Muut ehdotukset

”JUURET”

Name of designer and his practice:

- Shigeru Ban, Shigeru Ban Architects

Local architects and Specialists:

- Local Architect
- Pentti Kareoja, ARK – house,
- Rainer Mahlamäki, Lahdelma & Mahlamäki architects
- Jukka Savolainen, Lahdelma & Mahlamäki architects

Timber Specialist:

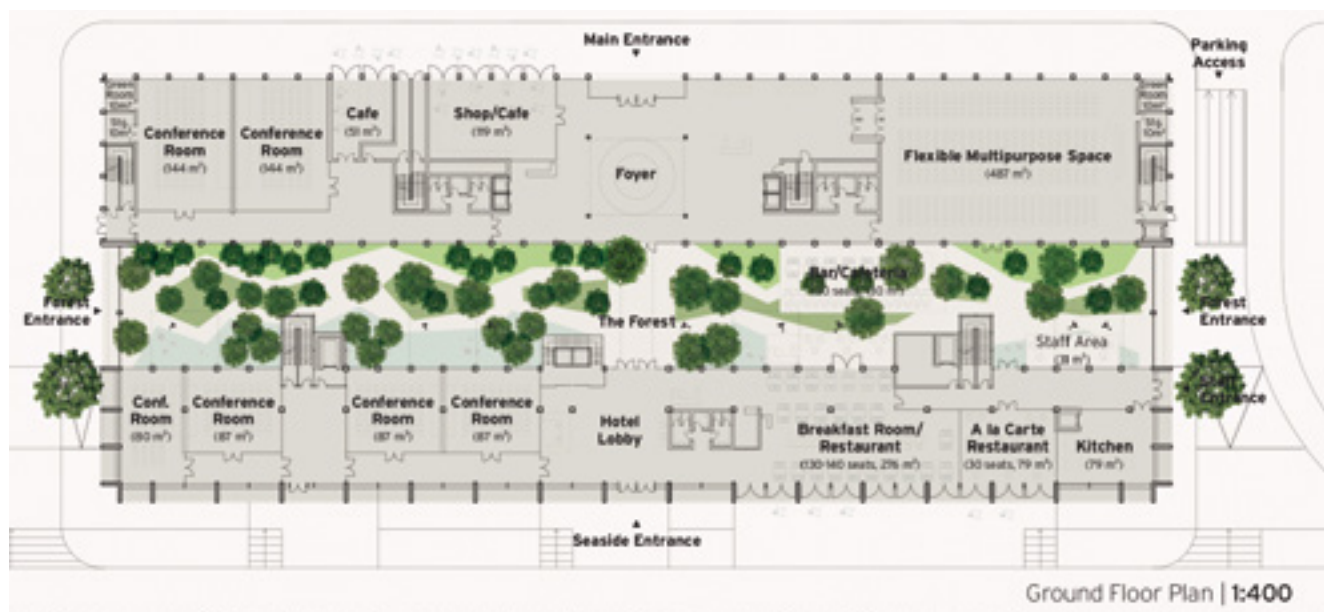
- Hermann Blumer, Création Holz sblumer ZT GmbH
- Samuel Blumer, Création Holz sblumer ZT GmbH

Name of copyright holder:

- Shigeru Ban

Muut ehdotukset

”uusi aalto”

Snøhetta:

- Kjetil Thorsen, Rikard Jaucis, Elin Vatn, Thea Kvamme Hartmann
- Robbie Budge, Ejnar Mortensen, Johanne Djernes (Dstergaard)

Bollinger -Grohman Ingenieure:

- Matthias Stracke
- Flemming Hojbjerre SDrensen

Artist:

- Anders Tomren

Copyright holders:

- Snøhetta

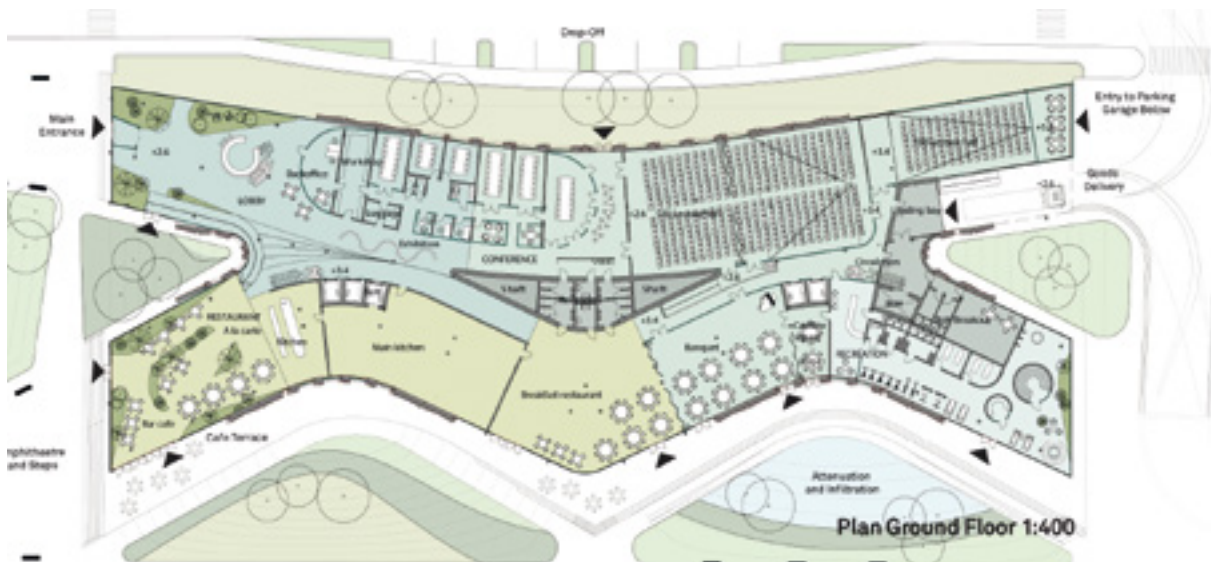

Section BB 1:400

Plan 3rd Floor 1:400

Muut ehdotukset

”ZANDER”

Designer: ALA Architects:

- Juho Grönholm, Architect M.Sc. SAFA, Partner
- Antti Nousjoki, Architect M.Sc. SAFA, Partner
- Samuli Woolston, Architect M.Sc. SAFA, Partner

Assisted by: ALA Architects:

- Filippo Dozzi, Architect M.Sc.
- David Gallo, Architectural Designer, B.Arch.
- Rafael Gutiérrez Moreno, Architect M.Sc.
- Virve Kaartoluoma, Architect M.Sc. SAFA
- Lotta Kindberg, Architect M.Sc. SAFA
- Thomas Miyauchi, Concept Designer

Engineering-consultancy:

Genpro Solutions

- Juha Siegborg, Structures Inspection Specialist, M.Sc.

Sitowise

- Nicholas Stewart, Energy-and Life Cycle Assessment Specialist, M.Sc.
- Marko Tulamo, Energy and Life Cycle Assessment Specialist, M.Sc.

Visualization:

ArtefactoryLab

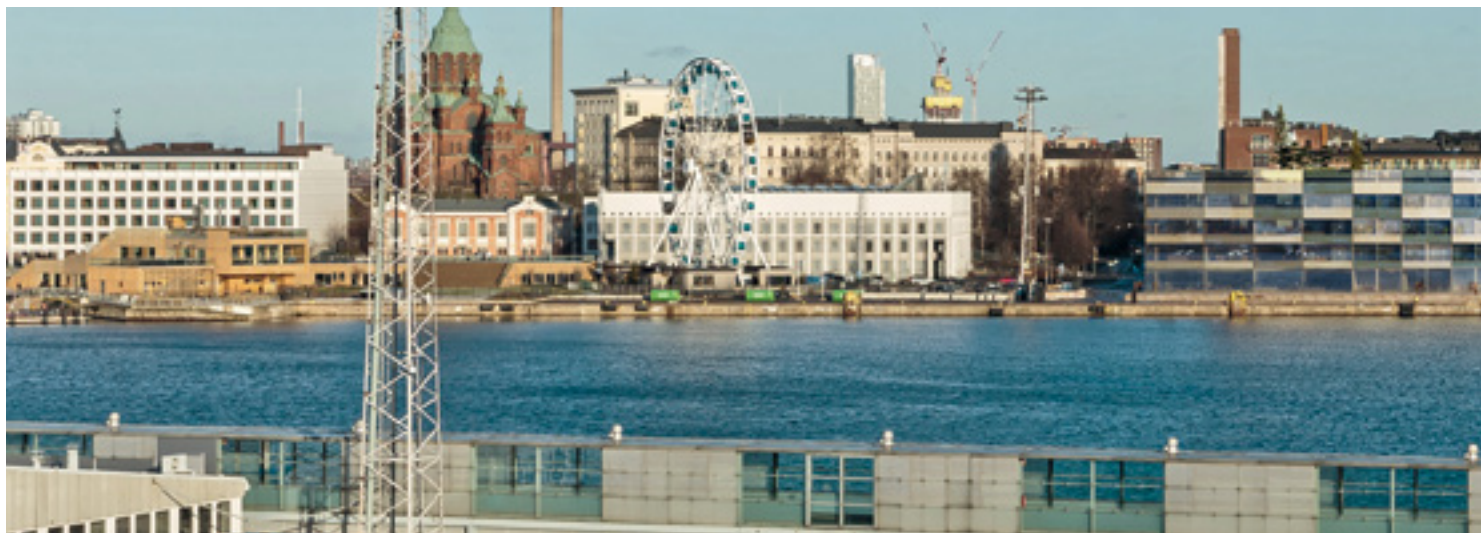
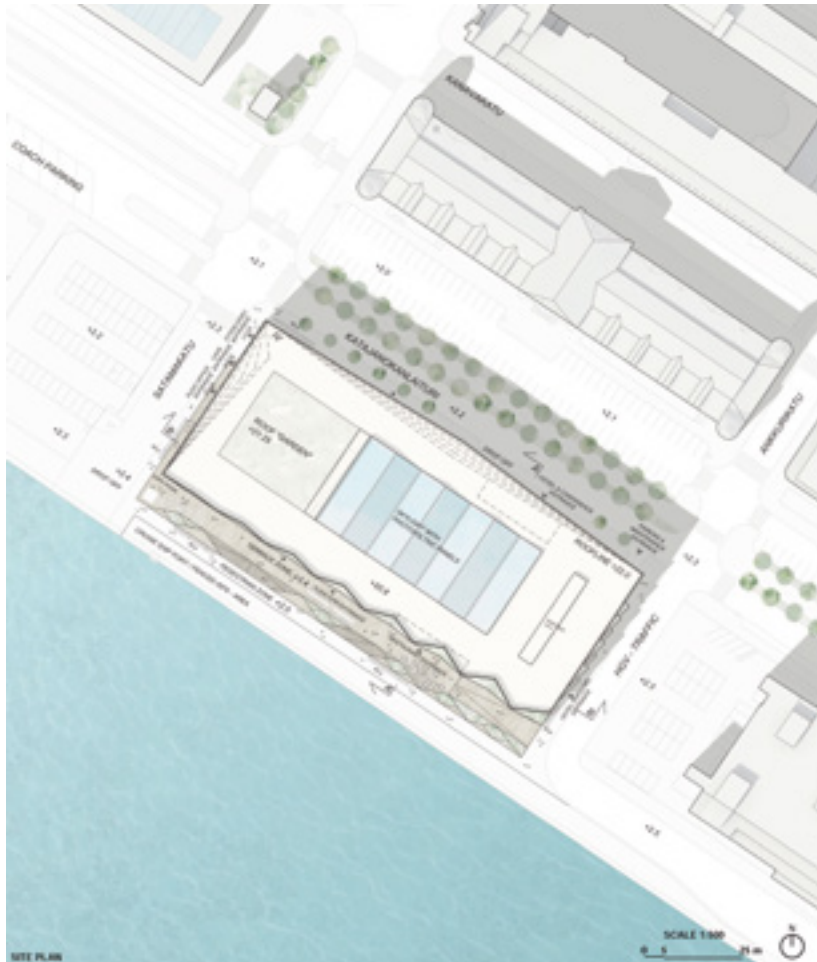
- Stéphane Privat

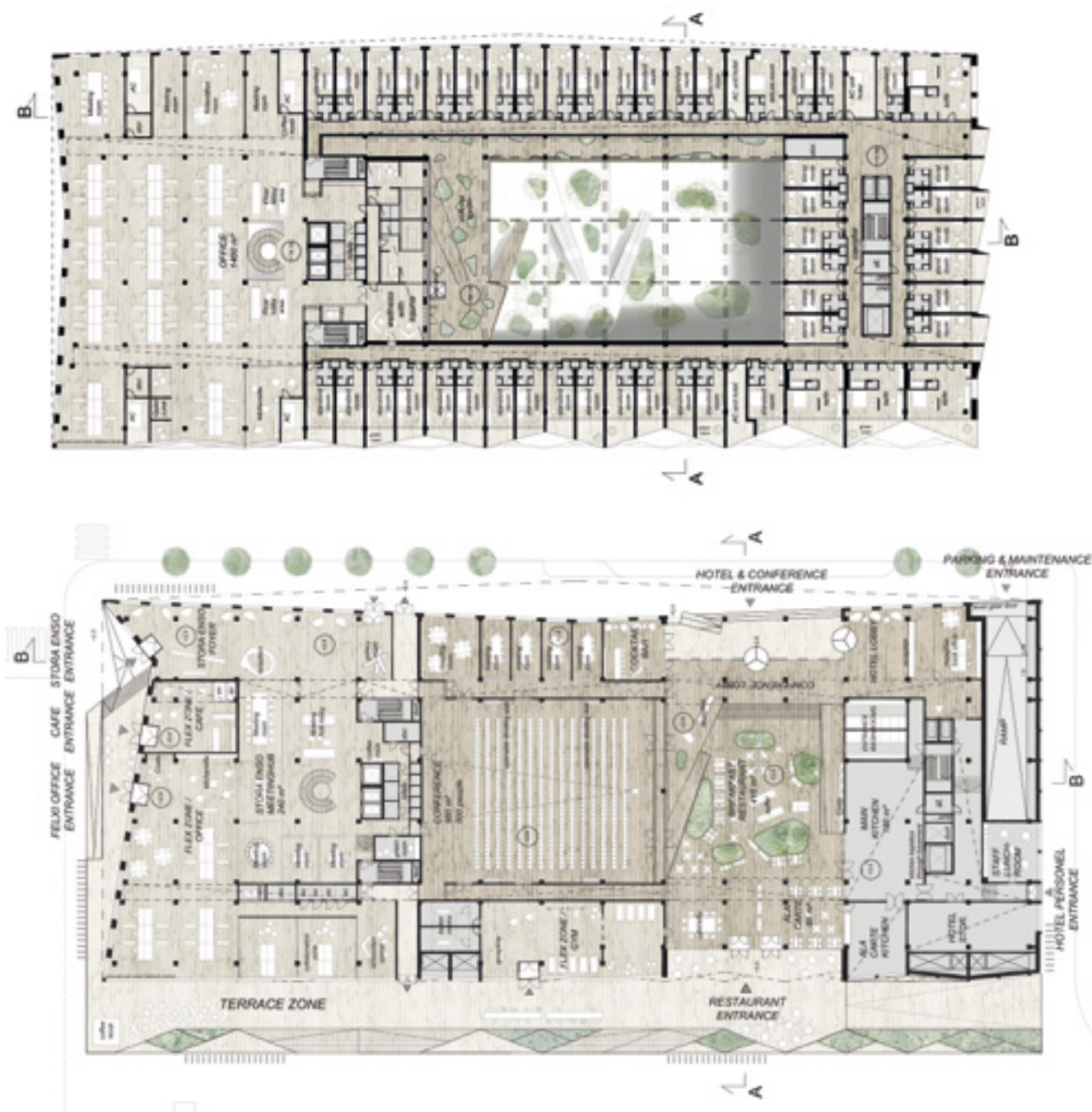
Copyright:

- ALA Architects

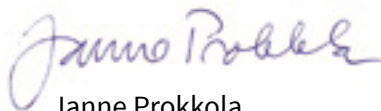

Allekirjoitukset

Helsingissä 17.6.2020

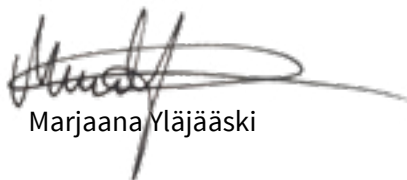
Ilkka Tomperi, puheenjohtaja

Janne Prokkola

Sari Raunio

Marjaana Yläjääski

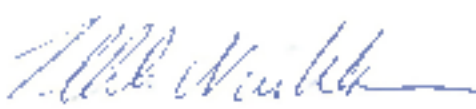
Ville Hietalahti

Samuli Miettinen

Antto Kauhanen

Ilkka Niukkanen, sihteeri

Anni Sinnemäki

